

δ:για τα παιδιά
ΤΗΣ ΜΑΡΙΖΑΣ ΝΤΕΚΑΣΤΡΟ

Πολιτιστική προσφορά

Πίσω από τον αυστηρό τίτλο του συλλογικού τόμου κρύβονται εκπαιδευτικές ευαισθησίες, η μέριμνα και οι δυναμικές προσπάθειες των ανθρώπων των μουσείων ώστε να κάνουν προσιτά τα πολιτισμικά αγαθά τα οποία διαχειρίζονται.

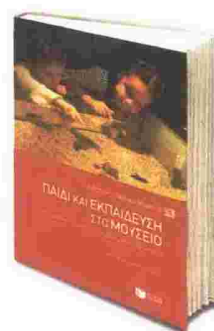
Την ευθύνη για την έκδοση ανέλαβε το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, ένα ιδιαίτερο μουσείο, το οποίο στοιχειοθετεί μία από τις πολλές προτάσεις για τη μουσειακή εκπαίδευση των μικρών παιδιών και των οικογενειών τους. Το ΕΠΜ στηρίζει τη λειτουργία του στη διαδραστικότητα (βλ. Δ. Κελεσοπούλου, «Δομώντας διαδραστικές εμπειρίες στο μουσείο»), όπου τα εκθέματα οργανώνονται σε «μαθησιακά περιβάλλοντα» που επιτρέπουν στα παιδιά που το επισκέπτονται να ασχοληθούν χειροπιαστά με αυτά. Παράλληλα, η δράση του ΕΠΜ επεκτείνεται στην επιμόρφωση, γύρω από συναφή θέματα, ανθρώπων που ασχολούνται επαγγελματικά με τα παιδιά (βλ. Δ. Κελεσοπούλου - Ζ. Μουρατιάν, «Τα παιδικά μουσεία και η συμβολή τους στην εκπαίδευση του παιδιού. Η περίπτωση του ΕΠΜ»).

Η παρουσίαση των πολιτιστικών αγαθών στο ευρύ κοινό, οι στρατηγικές για την προσέγγισή τους, η διαφοροποίηση ανάμεσα στα κοινά που απολαμβάνουν αυτά τα αγαθά, καθώς και η ιδιαιτερότητα του καθενός απασχολούν όλους εκείνους που σχετίζονται με μορφωτικές λειτουργίες, στην περίπτωσή μας μουσειοπαιδαγωγούς, εκπαιδευτικούς, γονείς.

Η σύγχρονη μουσειακή εκπαίδευση βασίζεται στην ενεργητική μάθηση, στη μάθηση όπου το υποκείμενο έχει ρόλο στη

Ελληνικό
Παιδικό Μουσείο
**Παιδί και
εκπαίδευση
στο μουσείο**
Θεωρητικές αφητηρίες,
παιδαγωγικές πρακτικές

Επιμέλεια:
Δ. Κελεσοπούλου
Πατάκης 2011

μαθησιακή διαδικασία, αφού προσεγγίζει βιωματικά τα μουσειακά εκθέματα ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του, τα ερμηνεύει, συνδυάζει υπάρχουσες γνώσεις και εντέλει αποκτά εμπειρίες από την επαφή μαζί τους. Ακολουθώντας αυτήν την παιδαγωγική άποψη αλλάζει και ο τρόπος επίσκεψης στο μουσείο. Ακόμα και σε μουσεία που παρουσιάζουν τα εκθέματά τους συμβατικά, δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες κάθε ηλικίας να συνδιαμορφώνουν με τον εμψυχωτή του προγράμματος το πεδίο της εξερεύνησής τους. Με τη νέα άποψη για τον εκπαιδευτικό ρόλο του μουσείου, η έμφαση μετατοπίζεται από τις συλλογές προς το κοινό, και οι γνώσεις που αποκτώνται δεν είναι πλέον συμπαγείς και αυστηρά οργανωμένες, αλλά περισσότερο «προσωπικές».

Στο πρώτο μέρος του τόμου, οι George E. Hein, Δ. Κελεσοπούλου, Ζ. Μουρατιάν, Δ. Ντιρογιάννη θέτουν το παιδαγωγικό πλαίσιο, δηλαδή τα βασικά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα της μουσειακής εκπαίδευσης, ως πεδίο εφαρμογής των σύγχρονων θεωριών μάθησης. Οι Η. Σπανδάγου, Π. Τσιριδής, Ν. Κάπαρη, Χρ. Παπαστάθη, Ε. Μυρογιάννη αναφέρονται σε ιδιαίτερα θέματα: στην ενταξιακή εκ-

παίδευση των παιδιών με αναπηρίες, στη χρήση της μουσικής στο μουσείο, στο ρόλο της αφήγησης, στο εκπαιδευτικό δράμα, στη μουσειακή εκπαίδευση μέσω του Διαδικτύου.

Τα κείμενα του δευτέρου μέρους είναι πιο πρακτικά και παρουσιάζουν εξαιρετικά ενδιαφέροντα προγράμματα, τα οποία σχεδιάστηκαν για μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Γ. Κακούρου-Χρόνη: «Έφηβοι και τέχνη στην Κουμαντάρειο Πινακοθήκη Σπάρτης», Μ. Τσέκου: «Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης», Α. Κλάρος: «Διδακτική αξιοποίηση του μουσείου στην πρώτη σχολική εκπαίδευση (νηπιαγωγείο) με θέμα τη ζωή στην αρχαία Αθήνα», Κ. Πλακίτσι: «Διδακτική προσέγγιση του Μουσείου Φυσικών Επιστημών ως "γέφυρα" επιστήμης και τέχνης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση», Κ. Γιοφτοάλη: «Οικογενειακά προγράμματα στο μουσείο», Κ. Μάγος: «Μουσειοπαιδαγωγική και διαπολιτισμική παιδαγωγική». Τέλος, οι συγγραφείς Κ. Κύρδη και Ε. Σβορώνου μας οδηγούν έξω από το μουσείο, σε πολιτιστικές διαδρομές σε ανοιχτό χώρο.

Η ποικιλία των δράσεων στα μουσεία και οι μέθοδοι που προτείνουν οι συγγραφείς του τόμου διευρύνουν την έννοια *εκπαίδευση*: τη συνδέουν με χώρους εκτός τυπικής διαδικασίας, που σημαίνει ότι τα προγράμματα της μουσειακής αγωγής, μετατοπίζοντας το γνωστικό άξονα σε πλευρές διαφορετικές από εκείνες που υπάρχουν στα σχολικά βιβλία, αποδεδειγμένα από το σχολείο και μπορούν να λειτουργούν ανεξάρτητα από αυτό.

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι ο ψυχαγωγικός χαρακτήρας των μουσειακών προγραμμάτων, ιδιαίτερα εκείνων που απευθύνονται στις μικρές ηλικίες, οδηγεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, ακονίζει το μυαλό, ενεργοποιεί τη φαντασία, καλλιεργεί τα ενδιαφέροντα, επιτρέπει την αυτενέργεια και τη συνεργασία, βγάζει, με δυο λόγια, τους μικρούς επισκέπτες των μουσείων

από τη ρουτίνα της πρόσληψης έτοιμων γνώσεων και τους κάνει πιο δεκτικούς σε πειραματισμούς.

Κάθε επιμέρους άρθρο συνοδεύεται από ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, στην οποία προσθέτουμε τον επίσης συλλογικό τόμο Μπίλη Βέμη-Ειρήνη Νάκου (επιμ.), *Μουσεία και εκπαίδευση*, Νήσος, 2010. ■

Προτάσεις βιβλίων με δραστηριότητες σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους:

Νηπιαγωγείο, πρώτες τάξεις του δημοτικού
Ελένη Γερουλάνου, *Το αλφαβητάρι του Μουσείου Μπενάκη*

Οι αριθμοί της Εθνικής Πινακοθήκης, Παπαδόπουλος

Εύη Πίνη, παιδαγωγική επιμέλεια Κ. Κύρδη, *Μικροί επισκέπτες στο Μουσείο της Ακρόπολης Πάμε στο Μουσείο της Ακρόπολης;*

Όκαρος αφηγείται ιστορίες για αγάλματα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Ο Άργος αφηγείται ιστορίες από τη μυκηναϊκή εποχή στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Η Αριάδνη αφηγείται ιστορίες από την κυκλαδική εποχή στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Παπαδόπουλος

Μαρίνα Πλατή, *Οι φίλοι μου τα ειδώλια*

Πηλός, τροχός, καμίνι - Τα αγγεία του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

Για μεγαλύτερα παιδιά

Συλλογικό, *Με τον Πausανία στην αρχαία Μεσσήνη*, Καλειδοσκόπιο

Έλσα Μυρογιάννη, *το μικροί διάλογοι για ένα μουσείο*, Καλειδοσκόπιο

Αναστασία Φωτοπούλου - Πρίγκηπα, *Η νεοελληνική ζωγραφική στο Μουσείο Μπενάκη*

Χαρούλα Χατζηνικολάου, *Εικόνες της Ελλάδας με το πινέλο και την πούντα*, Μουσείο Μπενάκη
Χάιδω Κουκούλη - Δήμητρα Μαλαμίδου, *Αμφίπολη, Μια πόλη της αρχαιότητας*, Καλειδοσκόπιο

Νίκη Δόλλη, *Χτίζοντας το νέο μουσείο της Ακρόπολης*, Λιβάνης

Κώστας Βέτσης - Μαρίζα Ντεκάστρο, *Στην Αγορά των αρχαίων Αθηναίων*, Καλειδοσκόπιο

Μαρίζα Ντεκάστρο - Πάνος Βαλαβάνης, *Μικρές ιστορίες του μουσείου*, Κάστωρ

Μαρίζα Ντεκάστρο, *Το νέο μουσείο της Ακρόπολης, Περιπατώντας τις εποχές του Βυζαντίου - Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών*, Μεταίχμιο